

M u i t a l æ g j e

~
čuvgetusa haleduvvidi sami gaskast.

Num. 12.

December manost 1874.

2be jakkodak.

Vuttivaldetatte sadne.

Go olmuš marga sajest, ærenoamačet mærragaddest, oaidna dam bagjelmæralaš nuskudaga, mi virulaš læ sami gaskast, de fæрте galle oaidne darbašlažžan gavdnat, atte arvalusa adnet dam birra, i go buoradus dam harrai lifči doaivomest. Dat læ mu mielast mangi orrum surgadlažžan oaidnet, atte olmuš i galga čorgadvuoda harrai læt aleduvvum dam luondogappalaga bagjel, gæn aldces læ valdam goatteguoibmen. Ædnak sajin, go olmuš sisa lavke dam vistai, gost olmui orromsagje galgaši læt, læ goatte devdujuvvum nuft suovain, atte sisaboatte havkat datto ja gukkes aige adna oudal go oaidnegoatta dam made, atte ærotišgoatta, mi dam siste gavdno. Ja maid de oaidna? I juo mai lifči sagga muitalattege, mutto mon oaiveldam, atte dat olmuš, gutte duottavuodast sava maida samidi oudanæme juokke dam olmušvutti, son fæрте ja berre maida sin vaddoid čuovga oudi gæssset. Ja dam dagam roakadlažat, daina go diedam, atte dat soaibmam daihe huodnašum halost i dakkujuvvu, mutto aldcesek fuobmašattem diti, atte nuskudak læ stuorra vaddo.

Go olmuš dam goattai čagna, gost šivitat ja olmuk ovta sajest orruk, de oidnu liemasruitto guovdo goade dofa alde. Dam baldast fast malesruitto, mi uccebuodaines

šadda masa liemasruitto vuollai. Go de liemasruitto, man siste gavdno šlagjalokka, mi olmui i dokkeši biebmom, duoldagoatta, de liemasruitto sistdoallo rišadišgoatta malesruittui, ja oidnum læ varmes vela datge, atte dat galvo, mi šivistest boatta, rišada dokko, gosa i hæiveši æra, go buttis olmu males.

Jos gutte nuft singuim arvala, atte olmuš i soavaši šivitiguim ovta vistest orrot ja atte vejulaš mataši læt goabbasi viste oazžot, de dalan dustujuvvu daina vastadusain: „Dagar dilest læk juo oudiš olmuk bajasšaddam ja læk vela riggunge“, mutto mon arvalam: Mi avkid læ dagar riggesvuodast; Mu mielast ja vissa juokke jiermalaš ja čorgis olmui læ ain fasteb oaidnet, go javalaš olmuš maida galga ječas nuft givset, gæsa mai lbmel læ gaskaomid addam, maiguim vuogasmattalet su ædnamlas ællemdiles. Igo son dat gitemættomvuottange šadda su vuostai, gæst buok buorek adaldagak bottik?

Surgadlaš læ, atte boarrasabbuk galgik ječaidasek goaredet dagar vistedilin ja nuskudagain, mutto ain surgadlabbo læ dat, atte dak manak, mak sin gæčeld læk mailbmai boattam, maida galgik dagar dilest goarranet; dastgo dagar ællem bokte masik ædnagak dærvasvuottasek ja færtijek buok ællembeividesek bakčasi siste golatet.

Ja bavčas fæрте šaddat ain losebun gillat go dietta, atte skieftetesvuodain daihe nusku-dagain læ dam ješ bagjelassas buktam.

Mon datom damditi oudal go penna giedastam luoittam duottavuodast arvalet mu sabmelaš vieljaidam guim: Bargat čorgadvutti oudanet. Nuoskes olmuš huodnašuvvu su čorgab guiminesge, jos æra mudoi lifči buorrege olmuš. Čorgadvuotta i mavse ollo; dasa i adno sagga æra go čorgadvuoda daido ja velia bargo. Lækkus dat vuost algon, atte gussa ja æigad goab-bak vistest asaba.

Maida sami gaskast gavdnujek čorges olbmukge, gæi dille vissage dokke minsta-ren æraidi. Čuovvot din čorgadæmus vieljai oudamærka alcedek dat læ stuoramus vuoitton ja avkem.

J. S.

Ædnam sturrudak.

Oudalest mi læp nammalassi vuostas jakkodagast hallam ædnam hame birra ja maida dam birra, mast ædnam habme mat-ta dittut. Dal galgap oaidnet man stuores æna læ ja man lakkai olmuš matta dam sturrudaga boddi boattet. Galle min mie-last orro vægjemættos ædnama mittedet sikke su stuoresvuodas diti ja maida dam sujast, go i læk juokke sagjai bæssamest; mutto nastevisak, læk galle luoitto mielde (riekeg bokte) vadolab čuolmaid čoavdam. Si læk riekeg bokte gavdnam sula mielde sikke bæivašest stuorisvuoda ja man gukken dat læ ædnamest. Atte si læk riehta luoit-tam (rikenuššam), dam mattep dast oaidnet, atte bæivaš ja mano vikkadæmek alelessi dæivasek aido dam aiggai, goassaši alma-nakest læ celkujuvvum. Ædnam stuores-vuoda boddi boattem diti læ vuost dar-bašlaš diettet galle milla dam birras læ,

mutto juokkehaš dam matta arvedet, atte vægjemættos dam læ mittedet allanin daihe mittobadin. Damditi læ dušše ucca oasaš ædnambirrašest mitteduvvum, ja dasto læ bæivaša ja nasti mielde luittum gallad oasse dat mitteduvvum bitta læ obba ædnam bir-rasest. Daina læ dal gavdnum, atte obba ædnambirras ækvator bokte læ 3650 dača milla. Ækvator bokte arveduvvu jurdašuv-vum gierdo ædnam birra aido gaska, goggo dat læ gasemus. Ækvatorest ædnam guov-te gæččai læ aido ovta gukko. Mada ja dava gæčče ædnamest læ væha duolbastak-ki, ja damditi šadda ædnambirras, madde ja davve mielde mitteduvvum, væha ucceb go bævča ja viestar guovlo mielde. Dade-mielde go ædnambirras læ dego gierdo ja dam birrasist gukkudak dittu, de mi mat-tep maida diettet man gukke æna læ čada. Jos ædnam čada matašik sagge nakketet dego laigeoivataga čada, de færtesi dat sagge læt 1144 dača milla, jos dat galgaši ædnam čada ollet. Ædnam olgušest guov-daš ragjai færtijek lagin læt 574 milla vaiko goggo mitteduvvuši.

Go mi galgap diettet boattet ædnam stuoresvuoda, de mi vuost færtijep diettet magar mittoin dam olguš mittiduvvu. Dam mitedæbmai i adnujuvvu gæigo allan daihe milla mitton, mutto njælječiegegak tilak daihe rutok, mai čiekkagaskak læk aido ovta guk-ko. Dagar tila, mast čiekkagaska læ okta allan daihe man biras læ 4 allan, goččujuv-vu njælječiekkas allanen daihe darogilli Kva-dratalen. Sæmma lakkai maida millalogo mielde. Njælječiekkasaš milla læ dagar tila, mast milla læ gudek čiekkagaska. Jos luoda valdak daihe mi nuft æra jorba din-gaid ja birras mittedak goggo dat læ gase-mus, de don hælpot matak gavdnat galle njælječiekkasaš tumma, allan daihe milla

dam d
ædnam
kam 3
kadag
dak 3
čuodes
moft j
1144.
3650
vidoda
milla.
1650
dalle
don æ
ænage
dušše
lbmel
mailm

Ca

I
mang
ke ja
juokk
duvva
dabbe
maņe
dat i
gak,
jen ja
maste
das r
žudar
liegga
gæk
likko
boatt
dærv
olbm
lus g

dam dinga olguš læ. Go don diedak, atte ædnam birras læ nuftgo oudalest læp cælkam 3650 milla, de don gavnak dam gukkadaga čada dambokte, atte don birrasa oanedak $3^{14}/_{100}$ (golmain ja njælje nubbelok oase čuodest), ja nuft don oainak æna læ čada, moft juo læ dagjum, 1146 daihe riektabut 1144. Go dasto iskak ollo 1144 gærde 3650 millast læ, de don gavnak atte ædnam vidodak læ 4,165,600 daro njælječiekkasaš milla. Go don jurdašak atte æna læ masa 1650 gærde stuorab go obba dača rika, ja dalle don matak arvedet, man ueca oasaša don ædnamest oainak. Ja daddeke læ vela ænage, mi min mielast orro nuft stuores, dušše ueca oasaš dam stuorra duojest, maid Ibmel bibal duodaštusa mieide oudan buvti mailme algo guda bæivest.

Caccesullost Desember manost 1874.

Dat læ sikke njuorradatte ja maida manga lagaš dovdoid bokte jurda, mi juokke jage juogost daihe vuodalogo loipast juokke dam jurdašægje olbmu vaibmui sagjaduvva. Okta jakke læ stuorra oase min dabbelaš ællemest, ja goas ješguttek læ su maņemuš oddabæiv ruottabæives golatæme, dat i læk oktige almostattujuvvum. Ædnagak, gæk dam jage loipatedin dagar olmajen ja gaban adnik ječasek, atte æi soaige mastegen ædnagak, gæk alma mange siskaldas njuorasvuoda dovdotaga burist læk ožžudam vardetet vela daidge vaimoid, mak lieggaset læk sin vuostai ravkam, ædnagak, gæk æi læk negadam æra go boatte beivi likko ja oasalašvuoda birra, sattik oudal boatte oddabæiv-ruota dam ilbmai agalažat dærvuodaid dakkam. Juokke jurdašægje olbmu vaibmo færte jage loipast dat arvalus govdedet; Moft læm mon dal vassam

jage golatam? Lægo dat maidege šaddoid munji šaddadam? Læmgo dam jagest viggam, im dušše ječam, mutto maida æraid avkotet sikke vuoinalaš ja aigalaš dafhui? Igo læk ollo baccam dagakætte, mi læi mattet dakkujuvvut sikke aldecsam ja guoimasam avken. Imgo son monge Ibmel buokoaidne čalmi oudast gula dai oloi setui, gæi vaimok læk læmaš lakkaduvvum nubbe olbmu sikke aigalaš ja vuoinalaš darbaš vuostai?

Go buok dat jurdašuvvu, de færte olmuš galle balasket ječas diti ja savvat ječas odča olmučen šaddat, ja dam savaldaga datto vissage dat Ibmel ollašuttet, gutte i datoši ovtage suddogasa jabmema, mutto atte son galgaši buoradusa dakkat ja ællet, jos efal olmus ješ datto dam buore vuostai-valdet. Ja daina savaldagain, atte juokke min lokke loipatifči dam boares jage ođdasmattujume savaldagain ja aigomušain, cælka dam avisa nubbe jakkudak sigjidi dærvuodaid.

— Dassa læ dal 20 jage arvo go jurdašægje didulaš olbma alge jurdašet, moft savjaguolbivdo ja nammalassi luossabivdo galgaši doaimatuvvut, go dast galgaši læt bistevaš avke ja nuft atte guollejogak æi gurusmifči. Mi min rikast baiti olbmuid dam ala jurdašešgoattet, læi dat, atte ollo jogak legje guoletuvvagoattam. Sikke jiermalaš lagai ja asatusai bokte, nuftgo maida æra doaimatusai bokte læ dal æljaret bargujuvvumen sikke dam ala, atte gulid sugjet jiermetes doarredæme vuostai ja maida dam ala, koanstalažat guole lassanæme oudedet. Dalle goas stivrejægjek dam ase ala jurdašešgotte, legje muttom guollejogak aibas juo gnoletuvvam, mutto dal læ vuogas lagai bokte ja mædema ællatæme bokte kasai siste bivdo ænaš jogain oinolaš lakkai

buorranam. Mannam gæse bivdo rabmujuvvu ollo darrojogain.

— Okta darro skipa kafein læ gieskad Engelandast dubmijuvvum 200 Lstr. (dat læ min logo mielde 850 speise) daihe 6 manoi giddagassi. Skipa kafein læi almotkætte guoddam tuollobalvalægjai moadde vidneboattala, ja go skipast dasto gavnujegje, de tuollobalvalægje daid valdi. Engelandast nuftgo buok æra ædnamin, læ juokkehaš, gæst tullemgalvo læ, gædnegas dam albma addet. Kafein datoi ruđain soavatet tuollobalvalægje, mutto dak æi valdujuvvum vuostai, ja dat rutta fallam buvtige su bagjeli daggar stuorra rangaštusa.

— Dam manost dappatuvai Brakkestadast dat oasetes dappatus, atte 4 olbmu bule vistai, nammalassi dalo æmed golmain manain. Maida dakge njæljis, gæk gagjujuvvujegje, legje sagga buolašam.

— Gonagas læ Essendrop sagjai valjim professor R. Tønder Nissen raddebællen aldces ja ovdastčuozzon dam oasoai raddejumest, mi girkodilalaš vutti ja čuvgetussi gulla.

Olgo ædnam ođđasak.

Franska stuorradigge læ fastain čoak-kai boattam. Avisak læk dievva arvalusain dam birra, mi dal galga šaddat. Dađemielde go valjijumek læk mannam republikanalažai bællai, læ sagga æpedatte, matišgo Mak Mahon su ammatest bissot dam 7 jage, mai siste valde galgaši sudnji oskelduvut. Okta čalle Parisast arvaladda dam vejulažžan, atte Mak Mahon vægja vægald stuorradigge hagjet, go son gavnoteš dam dokkemættosen riki daggar valdolaga addet, mi sudnji dokke, ja dasto mærredet ođđa valjijume. Mutto dat sæmma čalle gadda, atte dalle šaddik ænaš oassai republikana-

lažak valjijuvvum. Daihe son dikta buok rika olbmuid valjet republikanalaš, Mak Mahonalaš, kæisar daihe gude nuft æra šlai raddejumi, daihe son ješ gæssada raddejumest erit, vai æra oudastčuozžo valjuvvu, j. n. e., mutto dak læk buok aive arvalusak, maina i væje oktage dæivas doallat. Hui æra lakkai matta dædde šaddat. Okta almaken orro vissesen gartamen, ja dat læ, atte republikanalažai vuostaihakolažak færtetek hoapost bargagoattet vuoitosek ala, go aigošik dam doavot; dastgo juokke ođđa valjijubme laseta republikanalažai valde. Franska stuorradiggest æi læk sagga goassegen læmaš daggar vadolaš čuolmak čovdet, go dal. Aiga læ juo bæggam, atte muttomak Mak Mahon raddebælin daidik færtet saje čakket æraidi. Cumont, gutte girkodile ja čuvgetusa doaimatusa oudastčuozžo læ, læ ješ ollasi oap-pavašmættom olmai. Damditi i læk imaštæmestge, atte ædnak saji čuorbet doaimata dam, mi su doaimatusa vuollai gulla.

Dieđetæbme.

Gæk goalmad jakkudaga æi aiguš oasetet dam avisast, si færtijek dam birra diedo addet doaimatægjai poastarappe bokte, maņemuš mærest November mano loppi. Gæk dam æi læk dakkam, sigjidi šadda goalmad jakkudakge saddejuvvum ja makso gaibeduvvum.

 „Muitalægje“ matta dingujuvvut juokke poastarappe bokte, go jakkudagast maksujuvvu guokte oarta ja gutta enkal.

Dak, gæk hæivejek maidegen saddet, mi dam avisi galga valdut, berrijek alelessi diedetet dam stivrejægjai, galga go sin namma prentejuvvut dam saddejuvvum čallaga vuollai. Stivrejægje.

Prentijuvvum F. Kjeldseth prentijumest.

Num. 1

Jak
ped ođ
tuvvum
dappatu
oudast.
jagest
daihe n
mate m
ta daid
patusaid
riekege
buok st
len ald
tusaid
harrai
ja oidn
Mu
min ru
oanekai
dat læ
læk ga
kege ai
patusal
ken læ
di muit
min sa
čilgetus
Ri
lakkai
gaskast
læk ma